

In het zicht van schaalvergroting

Afstand en nabijheid

VPW Nederland

Beroepsvereniging van r.-k. pastores

Laatste artikel

Dit is mijn laatste bijdrage als voorzitter van VPW Nederland. Een tijd van terugblikken en vooruitkijken in het werkveld van pastores in de katholieke kerk. Het zijn geen gemakkelijke jaren geweest. Iedereen is gaan voelen wat het betekent in een krimpende kerk te werken. Afname van het aantal pastores, afnemende financiële middelen en terugloop van het aantal (praktiserende) katholieken is een proces dat al decennia speelt, maar de schrijnende gevolgen gaan heel erg pijn doen. Kerksluitingen vinden nu en in de komende jaren op grote schaal plaats met het risico van versnelde kerkverlating. Het aantal ‘arbeidsplaatsen’ in de kerk is al drastisch gesnoeid en gaat verder. De bisdomstaven zijn tot het (uiterste) minimum teruggebracht, het aantal pastorale functies in parochies loopt (door financiën en bisdombeleid) hard terug. Er werken nu nog iets meer dan duizend priesters, bezoldigde diakens en pastoraal werkers in de parochies. De kerkbalans wordt grotendeels opgebracht door zestigplussers. Jongere mensen die wel bijdragen, zien de kerkbalans als één van de vele goede doelen waar ze aan kunnen geven. Ook het aantal dopelingen is de afgelopen zeven jaar met éénderde afgenomen. En bij de doop ligt voor veel ouders het beslismoment of zij ‘iets’ met de kerk willen. En zelfs het aantal kerkelijke uitvaarten is sterk teruggelopen. Het beleid van de bisdommen is min of meer hetzelfde, al is de ene bisschop wat omzichtiger en de andere voortvarender. Ook voelen vele pastores zich niet gesteund door hun bisschop, wat het er ook niet beter op maakt.

Om in deze moeilijke omstandigheden (evangelisch) elan te houden en plezier in het werk, hebben we steunbronnen nodig. Naast het geloof/spiritualiteit, hebben we elkaar harder dan ooit nodig. De VPW heeft als beroepsvereniging hier een belangrijke taak.

Niels Morpey, voorzitter

COLOFON

VPWinfo.nl is het kwartaalblad van VPW Nederland, Beroepsvereniging van r.-k. pastores.
ISSN 1574-9916. Nr. 4, december 2012.

- Redactie VPWinfo.nl
Jan Franken (hoofredacteur), Elly Bus, Mirjam Dirx, Dorenda Gies, Jan Houben, Lidwien Meijer, Geert Rozema, Jeroen van Lente (ontwerper).
 - Redactiesecretaris
Mirjam Dirx, 't Vaartje 112, 5165 ND Waspik
T 0416 - 312385 / 06-444 60 207
mirjamdirx@kpnplanet.nl
- Grafisch ontwerp, foto (p. 15), illustratie (p. 23):
Jeroen van Lente Grafisch ontwerper,
Tielekeshoeven 32, 5242 KB Rosmalen
T 06 28 15 20 30, E jeroenvanlente@msn.com
I www.jeroenvanlente.nl (zie ook linkedin.com).
Foto's van de auteurs en foto's bij artikelen zijn door de betreffende auteurs zelf aangeleverd.
 - Druk Drukkerij DekkersvanGerwen, Den Bosch.

Contributie

	Patoraal werk(st)ers	Priesters en diakens	Steunleden	Gepensioneerden
0,7 - 1 fte	€ 200,- (netto € 134,-)	€ 140,-	€ 75,-	€ 70,-
tot 0,7 fte	€ 100,- (netto € 67,-)	€ 70,-	€ 75,-	€ 70,-
Vakbondsleden	€ 70,-	€ 70,-	€ 75,-	€ 70,-

- De contributie bedraagt € 200,- voor pastoraal werk(st)ers die 0,7-1 fte werken en hun contributie via hun werkgever verrekenen.
- Priesters en diakens die fulltime werken betalen € 140,-, omdat zij geen werkgever hebben.
- Studenten betalen € 15,-.
- Pastoraal werk(er)s die minder dan 0,7 fte werken, betalen € 100,-; priesters en diakens € 70,-.

- Wie naast onze 'vereniging' lid is van een 'vakbond', betaalt € 70,-.
- Emeriti, gepensioneerden betalen € 70,-.
- Wij hebben ook steunleden: theologen die ons werk ondersteunen maar formeel geen lid kunnen zijn. Onze richtprijs is € 75,-.

Iedereen die meer wil geven dan de gevraagde contributiebijdrage kan dat als schenking fiscaal verrekenen, ook gepensioneerden. (ANBI regeling).

Ons rekeningnummer is 303 72 79 t.n.v. 'VPW Nederland inz. Contributie'. Vermeld altijd uw 'lidcode en nummer' in de mededelingen. Wij stimuleren periodieke overschrijvingen van de contributie.

Organisatie

- VPW Nederland**

 - Secretariaat VPW Nederland
J. Franken (beleidsmedewerker), beleidsmedewerker@vpwinfo.nl
Palestrinastraat 1b, 3533 EH Utrecht,
T 030 - 293 33 15
E info@vpwinfo.nl, I vpwinfo.nl
 - Dagelijks bestuur
N.H.F. Morpey, Beatrispad 24, 3813 DM Amersfoort, T 06 19 87 64 76,
E voorzitter@vpwinfo.nl
H.J.M. v.d. Bunt-Koster, Nijverheidsstraat 22 7621 TM Borne, T 074 - 2670406,
E penningmeester@vpwinfo.nl
M.D. Dijkman, Kerkstraat 19, 6941 AC Didam, T 0316 - 295 606, E vice-voorzitter@vpwinfo.nl
P. Gabriël, Zwolse Anjer 8, 2631 SR Nootdorp, T 015 - 310 89 36, E secretaris@vpwinfo.nl
 - Bestuur
H.J.M. v.d. Bunt-Koster, J. van Diepen, A. van Dijk, M.D. Dijkman, E.J. van Dijk, P. Gabriël, W. Hacking, T. Halin, C. Lalieu, J. Langelaan, L. Mesman, N. Morpey, W. van Paassen, A. Poppen, J. Rens.
 - Financiële administratie
Bosman Financiële Dienstverlening.
 - Landelijke Commissie Rechtspositie (LKR)
J. Deckers, S. Draisma, J. Franken, L. Geurts, H. Hudepohl, A. Kuin, J. Mersel, T. van de Rijken (Abvakabo), T.Halin.
 - Tuchtcollege
W. Blezer-van der Walle, R.J. Bunnik (secre), R.G.W. Huysmans, A.P.H. Meijers (vz), J.W. Nibbelke, K.W. Walf.
 - Website P. Gabriël, webmaster.
- VPW's**

 - VPW Den Bosch
 - Secretariaat VPW Nederland
Palestrinastraat 1b, 3533 EH Utrecht
T 030 - 293 33 15, E denbosch@vpwinfo.nl
 - VPW Breda
 - Secretariaat: F.M. Vermeulen, Florahove 24, 4702 EZ Roosendaal, T 0165 - 53 45 06, E breda@vpwinfo.nl
 - VPW Groningen-Leeuwarden
 - Secretariaat: J.M.A. Langelaan, Boerschaplân 41, 7824 NA Emmen, E groningen-leeuwarden@vpwinfo.nl
 - VPW Haarlem-Amsterdam
 - Secretariaat: J.P.C. van Diepen, Loodsgracht 75, 1781 KP Den Helder, T 0223 - 619 139,
 - E haarlem-amsterdam@vpwinfo.nl
 - VPW Limburg
 - Secretariaat: A.H.H. van Dijk, Koningin Julianastraat 14, 6585 XR Mook T 024 - 366 10 20, E limburg@vpwinfo.nl
 - VPW Rotterdam
 - Secretariaat: H.J.T. Dam, Parallelweg 5, 2951 BS Alblasserdam, T 06-12374002 E rotterdam@vpwinfo.nl
 - VPW Utrecht
 - Secretariaat: Chr. Kantoci-Janssen, Bussloselaan 17-A, 7383 AG Bussloo-Voorst T 0571-261914, E utrecht@vpwinfo.nl

Verzoek aan onze leden!

Als er iets verandert in uw gegevens wilt u dan zo vriendelijk zijn dit door te geven aan ons secretariaat: Palestrinastraat 1b, 3533 EH Utrecht of info@vpwinfo.nl.

Denk daarbij aan

- Adresgegevens
- Verandering van werkkring of werksort
- Arbeidsduurverandering (bijvoorbeeld van full-time naar half-time)
- Het overgaan van studentlid naar werkend lid
- Het met emeritaat gaan.

INHOUD

Ooit een gesprekspunt in de pastorale relatie nu is het thema 'afstand en nabijheid' voor veel pastorale beroepskrachten een kilometerkwestie. Hoe kun je nabij zijn aan mensen als de letterlijke afstand groter wordt. Voor Sipke Draisma is dat een dagelijkse vraag. Werkend in het noordwesten van Friesland 'doen' hij en zijn collega er ook nog eens een paar Waddeneilanden bij. Hoe blijf je dan herkenbaar voor mensen met wie je werkt? Antoinette Bottenberg beschrijft een aantal manieren waarop zij nabijheid gestalte geeft. Zij zoekt daarbij naar kwaliteit. Lonneke Gunnink heeft een ander woord dat haar leidraad is: aandacht. In de aandacht ligt de nabijheid. En in Deventer koos men voor een concreet project van nabijheid, dat geïnitieerd en begeleid wordt door een pastor, maar waar vrijwilligers de drijvende krachten zijn. Marc Brinkhuis vertelt over de Herberg van Ars. Deze vier artikelen zijn de basis voor de reflectie van Vincent Schoenmakers, die in het bisdom Breda jarenlang samenwerking tussen pastores en parochies behartigde. Bij hem klinkt de vraag op: hoeveel pastorale kwaliteit kan afstand bieden?

DE PRAKTIJK

- 4 Pastor tot manager geroepen?**
Lonneke Gunnink-van den Berg
- 6 Op afstand en toch nabij**
Sipke Draisma
- 8 Als pastor nabij zijn**
Antoinette Bottenberg
- 10 Herberg van Ars – Dichtbij de buurt**
Marc Brinkhuis

DE REFLECTIE

- 12 Met beleid nabij zijn**
Vincent Schoenmakers
- 16 Ledenonderzoek scholing**
Jan Franken
179 leden deden mee aan een ledenonderzoek dat we hielden in het kader van scholing. Lees hier de resultaten.
- 20 Project Geestelijk Leiderschap**
Bezielend en bezielend pastoraat
Nico Bulter
Het Project Geestelijk Leiderschap loopt dezer dagen ten einde. Nu alvast de eerste resultaten op een rijtje.

DE RUBRIEKEN

- 12 Onze rechtspositie**
Loonsverhoging in zicht!
Jan Franken
- 18 Nieuws uit de VPW-en**
Jan Franken
- 22 Gelezen**
Worden wat God is
Mensen op het spoor van God brengen.
Jos van Genugten
- 23 Pastor en internet**
HVHG
Op zoek naar inspiratiebronnen op het wereldwijde web
Matthé Bruijns
- 24 Rob Lijesen**
Jam, geen confituur, maar J. A. M.

Woord van de voorzitter VPWinfo.nl, nummer 3, pagina 2

N.a.v. het voorwoord in de vorige VPWinfo.nl heeft het team van de Levensbron uit Bemmeloord gereageerd met een brief. Ze geven aan te weinig terug te vinden van de zorgvuldigheid

die betracht is bij de besluitvorming over de kerksluitingen. Omdat dat nooit de bedoeling van de voorzitter geweest is, heeft hij naar hen gereageerd, uitgelegd hoe dit in de

beperkte ruimte van het voorwoord terecht gekomen is en te betreuren dat het zo gelezen kan worden.

Pastor tot manager geroepen?

Lonneke Gunnink is pastoraal werkster in de Emmanuelparochie in Noord-Salland. Uit praktisch oogpunt heeft het team de parochie geografisch verdeeld in drie regio's, waarvoor één of meerdere pastores de eerst aanspreekbare zijn. Een kwetsbaar geheel.

God aanwezig Begin oktober werd ik gebeld met de vraag of ik Frans wilde bezoeken. Afgelopen zomer was kanker bij hem geconstateerd, hij had een zware operatie moeten ondergaan met ingrijpende behandelingen. Hij was altijd erg optimistisch geweest maar was inmiddels vanaf zijn middel verlamd en had een grote open wond op de rug, die na de operatie niet dicht wilde gaan. Hij had nu te kampen met koorts, kon letterlijk geen kant op en vroeg of ik bij hem wilde komen, omdat hij niet lang meer te leven had. Hij wilde graag eens met me spreken. “U straalt altijd zoveel warmte en liefde uit. U laat mij God zien zoals ik ook geloof dat Hij is: hoop, liefde.” Het gesprek ging direct over wie God voor hem is, over het leven na de dood. Het was zijn wens daar met mij als pastor over te spreken. Hij bleek een bijzonder positief en optimistisch mens ondanks alles wat hij had meegemaakt en hij vertrouwde er rotsvast op, dat hem iets goeds te wachten stond als hij dit aardse zou verlaten. “Deze drie dingen blijven altijd bestaan: geloof, hoop en liefde; maar de liefde is het voornaamste” (1 Kor. 13, 13), schrijft Paulus.

Als pastor had hij mij gevraagd te komen, als pastor bracht ik God voor hem aanwezig, zoals pastoraal psycholoog Herman Andriessen dat ooit verwoordde op een bezinningsdag. Frans had helder voor ogen wie God voor hem was, had bij mij woorden gehoord en een houding gevonden die bij zijn beeld aansloten en wilde dat graag met mij delen, om zich zo volkomen

aan God toe te kunnen vertrouwen in de kwetsbaarheid waarin hij verkeerde. Daardoor kon God ook werkelijk aanwezig komen in die ruimte op dat moment. Ik werd geraakt door zijn geloof, door zijn hoop en vertrouwen, door zijn beeld van de liefdevolle God. Dat ik daar bij mocht zijn!

Persoonlijk pastoraat Voordat ik ging werken als pastoraal werkster heb ik mijn doctoraalscriptie gewijd aan de vraag waarom pastoraal werk(st)ers het parochiepastoraat verlaten. Vier pastoraal werk(st)ers heb ik geïnterviewd en één van hen raakte mij bijzonder door diens afwijkende motivatie. Hij vond dat hij te weinig toekwam aan het persoonlijke pastoraat. Dat deed mij nadenken over wat ik zelf als pastor wilde. Gedurende de eerste jaren was het een aftasten van wat de praktijk van mij vroeg aan basispastoraat en mijn profiel diaconie, en wat ik hier zelf in wilde en kon. Al gauw werd me duidelijk dat het persoonlijk pastoraat ook voor mij de essentie van mijn werk is. Hoe verhiel zich dat tot wat ik deed en wat van mij gevraagd en verwacht werd? Hoe verhiel zich afstand en nabijheid tot elkaar? Was ik pastor of werd ik meer manager, zoals vaak geroepen werd.

**Lonneke Gunnink –
van den Berg**

44 jaar, pastoraal werkster in de parochie Emmanuel (Ommen en verre omstreken).

DE PRAKTIJK

Present De presentie-benadering van praktisch theoloog Andries Baart is mij dierbaar. Aandachtige nabijheid lijkt mij overal toepasbaar, waar je ook bent en met wie je ook omgaat. Of je nu een vergadering met vrijwilligers bijwoont of aan het bed van een stervende zit, aandachtige nabijheid geeft mensen de ruimte er te zijn zoals ze zijn, met hun gelovig 'zijn', met al hun vragen, met hun inzet voor de eigen geloofsgemeenschap.

Salland en de wereld "Je neus laten zien is de kern van diplomatie" hoorde ik op de radio toen Obama tot president was herkozen. Minister van Buitenlandse Zaken Clinton bleek zo'n 50.000 mijl minder gereisd te hebben dan minister Albright indertijd. Dat was niet goed voor de diplomatieke betrekkingen. Je moest je neus laten zien, contacten leggen. Als dat al mogelijk blijkt te zijn op het wereldtoneel, waarom zou dat dan niet in

Ik zeg liever dat ik anderhalve lijnswerker ben

Natuurlijk heb ik me afgevraagd hoe ik mensen nabij kan zijn in zo'n groot gebied als de Emmanuelparochie. Ben ik niet automatisch op afstand? Door zichtbaar te zijn (in bijvoorbeeld vieringen of in het schrijven van bezinningen), door nabij te zijn waar ik iemand ontmoet op een waarachtig aandachtige manier, door op een open manier mijn geloof te laten zien blij ik nabij te kunnen zijn, ook in deze veranderende kerk.

Salland lukken?! Een voorbeeld uit onze eigen kerk is paus Johannes XXIII. Nu het vijftig jaar geleden is dat het Tweede Vaticaans Concilie begon, komt deze paus extra in beeld. Ook al had hij de wereldkerk onder zich, hij presteerde het om werkelijk een goede herder, Pastor Bonus, te zijn. Dan moet ons dat in deze veranderende kerk ook lukken.

Anderhalve lijnswerker Wat mij betreft hoeft er geen tegenstelling te bestaan tussen de pastor en de manager. Misschien kunnen we wel beiden zijn. Als ik beleid uitstippel met het PCI-bestuur ben ik daar meer manager, maar ik ben er ook als pastor. Werkend in de kerk zul je, wat je ook voor taak uitoefent, altijd God aanwezig brengen, ook in een meer manager-achtige taak. Vaak werd gezegd dat we van eerstelijns werker tweedelijns werker werden. Ik zeg liever dat ik anderhalve lijnswerker ben. Ik werk voor en met vrijwilligers (tweedelijns) voor en met alle parochianen (eerstelijns) van de parochie. Door zichtbaar te zijn en open voor contact kun je nabij zijn waar en bij wie het zich maar voor doet.

Op afstand en toch nabij

Sipke Draisma heeft het uitgerekend: als hij én de bisschop op hetzelfde moment vertrekken, is de bisschop eerder in Rome dan hij bij zijn verst wonende parochiaan. Hoe kun je dan toch nabij zijn?

Van territoriaal naar categoriaal Ik ben nu twee jaar als pastoraal werker werkzaam in de Heilige Jacobus de Meerdere-parochie i.o. in Noordwest Friesland die voorkomt uit de fusie van de parochies Harlingen, Franeker, Dronrijp, Sint Annaparochie en de eilanden Vlieland en Terschelling. Samen met een priestercollega vormen we het pastorale team van de parochie.

Bij mijn aanstelling in deze parochie hebben mijn collega en ik de taken niet langer territoriaal verdeeld maar vooral categoriaal. Dat had meerdere redenen. Op de eerste plaats was het fusieproces tussen de vijf parochies al gaande en werd er op steeds meer terreinen samengewerkt. Zo is de voorbereiding op de eerste communie, vormsel, huwelijk en doop interparochieel, dat wil zeggen dat die voorbereiding niet meer per parochie maar gezamenlijk plaatsvindt. Hetzelfde geldt voor diaconale en catechetische activiteiten.

Dat heeft als consequentie dat de pastorale beroepskrachten ook in alle vijf parochies present zijn. Het betekent een breuk met de pastorale werkwijze die ik gewoon was in de drie parochies waar ik eerder werkzaam was. Daar was de taakverdeling vooral territoriaal. Mijn collega's en ik hadden weliswaar de vieringen onderling verdeeld maar niet de andere taken, iedereen was min of meer baas op eigen erf.

Er was nog een andere reden om over te schakelen van een territoriale naar een categoriale aanpak. We wilden

wat de werkzaamheden betreft ook aansluiten bij elkaars competenties. Mijn collega is goed in het jeugdwerk en heeft daar ook meer plezier in. Ik ben weer geschikt voor de volwassenen- en ouderencatechese. Ook de diaconie heeft mijn hart. Wij zijn er in geslaagd de werkzaamheden onder elkaar te verdelen die ons passen, nog los van het feit dat hij als priester eerstverantwoordelijk is voor de sacramentenbediening.

Dat is wennen Het overschakelen van een territoriale aanpak van de werkzaamheden naar een meer categoriale heeft mij in eerste instantie de nodige moeite gekost. Ik voelde me minder herder van een kudde en meer een uitvoerder. Was ik in mijn vorige parochies aardig op de hoogte van het wel en wee van 'mijn' parochianen, in de nieuwe constellatie was dat veel minder het geval. Ik had niet langer het gevoel dat de parochies 'mijn' parochie waren, het waren voortaan 'onze' parochies.

Aan het loslaten van de territoriale werkwijze moesten ook de parochianen wennen. Wie was nu de eerst-aanspreekbare, zoals men jarenlang gewend was geweest?

Sipke Draisma

55 jaar, is pastoraal werker
Noordwest Friesland.

DE PRAKTIJK

Mijn collega en ik hadden afgesproken dat er sprake bleef van eerst-aanspreekbaarheid bij uitvaarten en crisispastoraat. In de praktijk bleek dat we toch geregeld uitvaarten verzorgen in elkaars parochies vanwege het simpele feit dat we er niet altijd samen zijn. Ik heb wel eens opgemerkt dat mijn priestercollega en ik geen team vormen maar een tandem: als de één er niet is moet de ander twee keer zo hard trappen.

Wat nog een onderwerp van gesprek is tussen mijn collega en ik is in hoeverre het persoonlijk pastoraat meer gebaat is bij een territoriale aanpak of dat we de parochianen zelf moeten laten uitmaken wie ze thuis uitnodigen? Ik ben daar zelf nog niet uit. Het blijft aantrekkelijk om het persoonlijk pastoraat te beperken tot vooral twee of drie parochies vanwege de overzichtelijkheid. Maar dat past minder bij de rest van de werkzaamheden die vooral interparochieel is. Het is sowieso wijs om te onderkennen dat er meer werk op ons ligt te wachten dan we redelijkerwijs aankunnen, of we ons werk nu territoriaal of categoriaal inrichten. De verwachtingen van de parochianen is wat dat betreft geen adequate graadmeter.

Goed organiseren De uitgestrektheid van de parochie(s), het grote aantal parochianen en het feit dat ik maar één collega heb is een feit. Daar kunnen hij en ik en de parochianen verder niets aan veranderen. Wat ik wel kan doen is mijn pastorale werkzaamheden goed organiseren en waar mogelijk delegeren. Zorgen voor bezoekgroepen die mij op de hoogte houden van het wel en wee van parochianen en die namens de parochie bezoeken afleggen.

Ook het organiseren van het zogeheten ‘omgekeerd huisbezoek’ blijkt een succes. Ik nodig met enige regelmaat de oudere parochianen bij mij uit in de parochie-

centra en verwen ze met een goed verhaal, koffie, thee, wat lekkers erbij en een luisterend oor. De grote belangstelling voor de ‘omgekeerd huisbezoeken’ bewijst dat contact met de pastor ook op prijs gesteld wordt als zijn aandacht gedeeld moet worden met anderen.

Schapen en herder De herder kent zijn schapen en de schapen kennen de herder. Dat is de ideale situatie. Maar de situatie is inmiddels voorbij dat deze herder een overzichtelijke kudde heeft. Bovendien, als ik eerlijk ben, had ik vroeger als herder ook lang niet in de gaten wat er allemaal in de kudde gebeurde. De

De situatie is voorbij dat deze herder een overzichtelijke kudde heeft

schapen die het meeste mekkeren krijgen vaak de meeste aandacht en zo kwam het toentertijd ook vaak genoeg voor dat ik ineens voor een sterfhuis stond en me afvroeg wat ik achter de voordeur zou aantreffen.

Wat van belang is is dat de mensen die me nodig hebben me weten te vinden. Goede berichtgeving daarover in het parochieblad en op de website helpt daarbij. Zolang de kudde de stem van de herder hoort, weet ze hem vast te vinden als dat nodig is.

Als pastor nabij zijn

Het is dé taak van de kerk om mensen nabij te zijn. Maar hoe doe je dat als de parochie groter wordt en het pastoraal team en vrijwilligersbestand krimpt? Met deze vraag ging Antoinette Bottenberg aan de slag. Antoinette is pastoraal werkster in de St. Lucasparochie in de Veluwe Vallei. Voor zeven geloofsgemeenschappen en 8 kerken werkt een pastoraal team met 3,25 formatieplaatsen (binnenkort 2,5)

"Goh, pastor, we zien u hier bijna nooit meer!?"

Ik hoor het mensen vaak zeggen en er klinkt teleurstelling in door. Pastorale nabijheid wordt vaak ingevuld als het lijfelijk aanwezig zijn van de pastor. De pastor die elk weekend voorgaat in de liturgie, de vergaderingen van werkgroepen bijwoont en zomaar even op huisbezoek komt.

Toen ik 12,5 jaar geleden elders in het parochiepastoraat begon, maakte ik nog het staartje mee van de pastorale nabijheid in deze vorm. Ik haalde er veel voldoening uit. Maar in een rap tempo volgden fusies van parochies elkaar op en werden kerken gesloten. Pastorale teams werden samengevoegd en parochianen kregen een grotere verantwoordelijkheid in het meedragen van het pastoraat. De rol van de pastor veranderde drastisch. Ik voelde me aanvankelijk in een keurslijf gedrukt van coach en manager, hoe kan ik mensen nog nabij zijn? Ook kampte ik met schuldgevoel, omdat mensen zich in de steek gelaten voelden. Ik ontdekte dat ik als beginnend pastor zelf een vaste kerkplek en de nabijheid van een gemeenschap nodig had. Het was best lastig om dat los te laten. Hoe moeilijk is dat niet voor parochianen? Gaandeweg kreeg ik meer vertrouwen in de zelfredzaamheid van parochianen en ontdekte ik nieuwe talenten van pastoraal leiderschap in mezelf.

Als pastor kan ik niet meer overal en bij iedereen zijn, daar heb ik me mee verzoend. Dat wat ik wel kan doen, probeer ik goed te doen. Kwaliteit gaat voor kwantiteit. Bij een pastoraal gesprek of vergadering probeer ik met mijn aandacht in het nu te zijn, niet bij de volgende afspraak. Zo krijgt de ander ook de gelegenheid om er te zijn. Er kan dan ruimte ontstaan voor nabijheid aan elkaar en de Driede im bunde. Uiteindelijk gaat het niet om mij, maar om de nabijheid van God zelf.

Delegeren Pastores dragen samen met parochianen het pastoraat. Het pastoraal team kan daarbij niet zonder de inzet van pastoraatsgroepen, die het (pastorale) beleid in de geloofsgemeenschap mee uitvoeren. Elke geloofsgemeenschap heeft een pastoraatsgroep. Ze is oor en oog van het pastoraal team. Ze koppelt terug aan de pastores wat er leeft in de gemeenschap en coördineert het pastoraat ter plaatse. De hiervoor aangestelde vrijwilligers zijn in de locatie het eerste zichtbare aanspreekpunt voor de gelovigen. Zij werkt samen met het parochiesecretariaat, de locatieraad en de werkgroepen.

Antoinette Bottenberg

40 jaar, is pastoraal werkster in de St. Lucasparochie, Veluwe Vallei, met aandacht voor gemeenschapsopbouw.

DE PRAKTIJK

Het is belangrijk dat vrijwilligers zich gedragen voelen door pastores en mee genomen worden in het belang van pastorale nabijheid aan elkaar. Waar nodig moeten zij toegerust worden. Ik heb veel bewondering voor de toewijding, trouw en deskundigheid van vrijwilligers, of ze nu in de pastoraatsgroep zitten of bijvoorbeeld huisbezoeken doen. Ik zie dat parochianen omzien naar elkaar en zorg hebben voor elkaar. Maar ik constateer ook kwetsbare kanten.

Ons kent ons Voor veel vrijwilligers gaan ontwikkelingen binnen de kerk te snel en zij kunnen moeilijk meekomen. Verschillende werkgroepen vergrijzen en krimpen. Vrijwilligers voelen zich overvraagd, willen of kunnen niet stoppen en verliezen hun inspiratie en aantrekkingskracht.

Veel groepen binnen de parochie hebben gastvrijheid hoog in het vaandel, maar zijn in wezen gesloten gemeenschappen. Men richt zich vooral op de zichtbare kerkgangers. Die groep is elkaar nabij. Ook is men bang om in een grote gefuseerde parochie de eigenheid te verliezen.

Oude patronen worden moeilijk doorbroken. Ik hoor vaak: “We moeten iets doen voor de jongeren, dat zij weer naar de kerk komen.” En dan wordt er een jongerenviering aangeboden op zondag om 9.30 uur. Ik deel hun zorg en verlangen naar verbondenheid met deze groep, maar stel ook altijd de wedervraag: “Heb je ze bezocht en aan hen gevraagd wat zij zelf willen?” We zijn sterk geneigd gelovigen bij ons aanbod te zoeken in plaats van eerst op het spoor te komen wat bij mensen leeft rond geloof en zingeving.

Voor geloofs- en gemeenschapsgroei is het noodzakelijk ook aandacht te hebben voor de onzichtbare groep parochianen, die zich niet meer aangetrokken voelt door het klassieke aanbod van de kerk maar wel gelovig zijn. Zij zijn onze broers en zussen.

Onbekend maakt onbemind Deze tijd vraagt om nieuwe vormen van pastorale nabijheid. Daarbij is het belangrijk dat je als kerk laat zien dat je betekenisvol bent en betrokken bij wat er in de samenleving gebeurt. Staan we in de huis-aan-huisbladen? Is het parochieblad en de website aantrekkelijk? Artikelen die het hart raken, daar gaat het om. Als lezer wil ik aangesproken worden: het gaat over mij en de kerk is er ook voor mij. Het is belangrijk aandacht te hebben voor wat kern- én randkerkelijken ter harte gaat. Daarbij is een goede vormgeving en uitstraling essentieel. Een gestencild boekje belandt eerder in de papierbak dan een flitsend magazine. Ook de website is je visitekaartje. Het moet informatief en actueel zijn en voldoen aan de verwachtingen van mensen die even een kijkje komen nemen.

Facebook en huiskamers Parochianen kunnen mij vinden op Facebook. Daar ben ik zichtbaar en aanspreekbaar en ik kan iets van pastorale betrokkenheid tonen bij berichten die mensen posten: een misdienaar die ziek is, een parochiaan die net opa is geworden of iemand die worstelt met een verlies.

Soms ontstaat er een vertrouwelijk gesprek op de chat met mensen die geen afspraak durven te maken maar wel zien dat ik online ben.

Ik denk dat schaalvergroting het verlangen naar schaalverkleining groter maakt. Als ook wij in de toekomst kerken moeten sluiten, zullen net als bij de eerste christenen de huiskamers de plekken van ontmoeting en inspiratie worden, waar we elkaar nabij zijn en ruimte scheppen voor de nabijheid van God.

Parochianen kunnen
mij vinden
op Facebook

Herberg van Ars - Dichtbij de buurt

Het pastoraal team van het parochieverband Zuidwest Salland (12 geloofsgemeenschappen) staat voor de uitdaging om het pastoraal beleid te formuleren met het oog op de naderende parochiefusie. Als één van de speerpunten kiezen ze buurt- of presentiepastoraat op drie plekken in de parochie waar de sociale kaart aangaf dat er sprake was van een concentratie van sociale problemen. Daarmee willen ze ook nieuwe vormen van kerk-zijn laten zien. Eén van die plekken is de wijk rond de Joannes Vianneykerk in Deventer.

Startfase Medio 2008. Collega Menco van Koningsveld met aandachtsveld diaconie krijgt de ruimte om met de pastoraatsgroep van de Vianney plannen te gaan ontwikkelen. Hij gaat te werk volgens de methode van Appreciative Inquiry¹. Af en toe koppelt hij terug naar het pastoraal team. We volgen het op een afstand met belangstelling en enthousiasme. Herberg van Ars wordt de naam van het project aansluitend bij de patroon van de kerk, de H. Joannes Vianney, pastoor van Ars. Vervolgens werd er 'in stilte' gewerkt aan de opbouw van het project. De Parochiële Caritas Instelling werd erbij betrokken. Op een gegeven ogenblik viel Menco uit en werd ik gevraagd om in de vacaturetijd het project vanuit het pastoraal team te begeleiden. Het was een spannend moment. De periode van planvorming en voorbereiding werd afgesloten. De Herberg van Ars zou nu echt van start gaan. Ik heb geprobeerd niet te veel te sturen en wat ontwikkeld was te begeleiden en te stimuleren. Ik was verrast over het enthousiasme van de projectgroep en droeg dat uit bij pastoraal team en parochiebestuur.

En nu November 2012. Auto's en fietsers passeren elkaar rakelings op de Rielerweg in Deventer. De auto's zijn op

zoek naar een parkeerplaatsje voor allerlei Turkse winkeltjes. Tegenover de winkeltjes een grote bakstenen kerk, de Joannes Vianneykerk. Van buiten niet zo opvallend, van binnen een grote imposante ruimte met een ovaal houten plafond. De kerk is zo'n kleine eeuw geleden gebouwd om de grote toestroom van gelovigen uit de arbeiderswoningen rond de kerk te herbergen. Inmiddels zijn de parochianen grotendeels uit de wijk getrokken. Veel immigranten uit Turkije hebben hun plaats ingenomen en de katholieken die bleven hebben veelal het contact met de kerk verloren. En de kerk met hen...

Bonte verzameling Naast de kerk staat een grote pastorie. Een bescheiden bordje aan de deur zegt dat we bij de Herberg van Ars zijn. De benedenverdieping is door veel vrijwillige handen opgeknapt. Frisse kleuren hebben het een nieuw aanzien gegeven. Iedere woensdagochtend verzamelt zich een groeiend aantal buurtbewoners rond de koffietafel. Bezoekers en vrijwilligers praten met elkaar, delen zorgen, hebben plezier. Af en toe volgt er een afspraak met een vrijwilliger uit. "Zal ik eens bij u thuis komen om er eens rustig verder over te praten?" De buurtcoaches van de gemeente Deventer

Marc Brinkhuis

48 jaar, diaken in de H. Lebuïnusparochie in Deventer.

DE PRAKTIJK

hebben in het pand kantoorruimte en houden er overleg. Af en toe komt ook de wijkagent voor een bakje koffie. Tussendoor delen zij met de herbergmensen hun ervaringen in de wijk. Vrijdagmiddag wordt er gekookt. De buurtteetgroep heeft hier een nieuw onderkomen gevonden. Met Kerst verzorgen zij de kerstmaaltijd van de Herberg van Ars. Er is een groep vrouwen die helpt bij herstel van kleding. Turkse vrouwen volgen er taallessen. De Caritas van de grote Lebuinusparochie houdt er haar bijeenkomsten. Een keer per maand is er op zaterdagavond een Herbergviering. Een eenvoudige gebedsviering met als hart de spontane voorbeden bij het aansteken van kaarsjes. Persoonlijke zorgen van ziekte, verdriet, verlies van werk worden er bij God gebracht. Na de viering is er altijd zelfgemaakte soep en brood van de Turkse bakker tegenover. Mensen maken een praatje, een pastoraal werkster zoekt behoedzaam contact met een vrouw die net onder tranen een voorbede deed. Wil ze verder in gesprek?

Bouwen aan relaties Als fundament van buurtpastoraat zien we het ontwikkelen van persoonlijke en vriendschappelijke relaties met buurtbewoners, met de nadruk op degenen die in een sociaal isolement leven. Dat doen wij vanuit de R.K. Joannes Vianneykerk, maar we staan principieel open voor allen. Onze droom was om vanuit de ontwikkelde persoonlijke contacten en relaties gemeenschap op te bouwen. Deze gemeenschap kan tenslotte ook een biddende en vierende gemeenschap worden. Tot mijn verrassing zijn daarvan na een jaar al de eerste vruchten zichtbaar. Het ‘zomaar’ bezoeken van buurtbewoners is spannend voor de vrijwilligers. Hoe doe je dat? Waar beginnen we? Wat heb ik te bieden? De beslissing van een paar jaar geleden om een begin te maken met het bezoeken van de oudste parochianen is verstandig geweest. Vandaaruit gaat het bezoekwerk zich uitbreiden naar andere leeftijden en doelgroepen. Via subsidie van het Skanfonds kon er een half-time coördinator worden aangetrokken. Mijn

bemoeienis met het geheel bestond uit het begeleiden van het proces en het ondersteunen van de vrijwilligers die de Herberg van Ars een gezicht geeft. En als er inhoudelijk verschillende standpunten zijn, zie ik het als mijn taak om in samenspraak met alle betrokkenen de koers goed af te wegen.

De ontmoetingen in de Herberg en de aanloop van vrijwilligers doen nu allerlei ideeën en initiatieven ontstaan

Mens of gebouw? Zo liepen wij het afgelopen jaar tegen een spanning op. Leggen we alle prioriteit bij het huisbezoek of investeren we in de opbouw van ons centrum, de Herberg van Ars? Een tijd lang was dit een terugkerend thema in discussies van het pastoraal team, de PCI en de projectgroep van de Herberg van Ars. Ik neigde aanvankelijk sterk naar de prioriteit leggen bij de bezoeken, maar heb me laten overtuigen dat de ontmoetingsplek van grote waarde is voor het welslagen van het project. De huisbezoeken vragen om een plek van waaruit contact gemaakt wordt, waarnaar verwezen kan worden, waar buurtbewoners elkaar kunnen ontmoeten. De Herberg van Ars is als fysieke ruimte een belangrijke factor. Juist ook voor het contact maken in de wijk. Eerlijk gezegd ben ik overdonderd over de snelle start van dit initiatief. Binnen een jaar was er bekendheid in de buurt, bij de gemeente en allerlei maatschappelijke organisaties. De opbouwfase in stilte heeft zijn werk gedaan! De ontmoetingen in de Herberg en de aanloop van vrijwilligers doen nu allerlei ideeën en initiatieven ontstaan – een muziekproject voor kinderen, een moes- tuintjessproject in de pastorietaanbouw en jongerendiaconie

om maar eens wat te noemen. Ikzelf mag het stokje overdragen aan een collega die – eindelijk – benoemd is. Zo’n twee jaar lang was ik betrokken bij deze fase van het project. Eigenlijk te lang om twee aandachtsvelden waar te nemen, maar ik had deze spannende fase tussen droom en werkelijkheid niet willen missen. Mijn collega Marga klein Overmeen gaat mijn taak als voorzitter van de projectgroep overnemen en op haar manier invulling geven aan de pastorale begeleiding van de *Herberg van Ars*.

Met beleid nabij zijn

Mij zijn vier artikelen aangereikt. Ze zijn van vier pastorale beroepskrachten. Allen werken als lid van een groter of kleiner pastoraal team en in een groter gebied van gefuseerde parochies.

De redactie van VPWinfo.nl heeft hen gevraagd een artikel te schrijven voor het thema-nummer “Afstand en nabijheid in het zicht van schaalvergroting”. Ik heb de artikelen met betrokkenheid en belangstelling gelezen.

¹ *Appreciative Inquiry* (AI) is een aanpak voor organisatieverandering waarbij mensen samen onderzoeken wat er werkt in plaats van wat er verkeerd gaat.

Nabijheid als kerntaak

Alle vier auteurs getuigen van hun verlangen om aan mensen nabij te zijn. Nabijheid aan mensen beschouwt men als kerntaak van de pastorale functie. Antoinette Bottenberg begint haar artikel met de zin “Het is de taak van de kerk om mensen nabij te zijn” en Lonneke Gunnink formuleert: “Al gauw werd me duidelijk dat het persoonlijk pastoraat de essentie van mijn werk is”.

Grootschaligheid

Als de redactie van VPW-info “Afstand en nabijheid in het zicht van schaalvergroting” als titel voor een thema-nummer neemt, dan suggereert men – zo vermoed ik – dat nabijheid en

schaalvergroting met elkaar op gespannen voet kunnen staan. De artikelen getuigen enerzijds daarvan, anderzijds geven ze ook aan hoe daarin een weg te vinden is.

Context

De context waarin de vier auteurs werken is dat zij hun werk doen vanuit een groter of kleiner team. Men ervaart dat als een weldaad. Sipke Draisma zegt: “Het geeft mogelijkheid om aan te sluiten bij elkaars competenties”. Bij het werken in een team kan men de taken verdelen naar kunde en voorkeur. Men kan elkaars zwakke kanten opvangen en gebruik maken van elkaars sterke zijden. In een goed team gunt men elkaar het

werk. En de tijd dat men vrij is, kan men ook echt vrij zijn, omdat de collega de verantwoordelijkheid draagt. Volgende week is het andersom.

Vincent Schoenmakers

Priester bisdom van Breda.

De grootschaligheid, de gefuseerde ene grote parochie, het grote werkverband van bijvoorbeeld 12 geloofsgemeenschappen in Zuidwest Salland, wordt vaak geformuleerd als een realiteit die móet, die-niet-anders-kan, waarin men zijn/haar weg moet zien te vinden. Het wordt niet omarmd. Sipke Draisma schrijft: “De uitgestrektheid van de parochie, het groot aantal parochianen... daar kunnen wij en de parochianen niets aan veranderen” en elders zegt hij: “Het blijft aantrekkelijk om het persoonlijk pastoraat te beperken tot twee of drie parochies vanwege de overzichtelijkheid”. Grootschaligheid wordt door velen ervaren als een onoverkome-

lijke realiteit. Het lijkt me evenwel een uitdaging om te zien welke de voordelen en kansen zijn van schaalvergroting in het algemeen en in relatie tot nabijheid in bijzonder.

Nabijheid

Wat is nabijheid? Het wordt vaak bedoeld als letterlijk ‘veel mensen nabij kunnen zijn’. Nabijheid echter is eerst een grondhouding van betrokkenheid op mensen. Zo is het iets anders dan ‘persoonlijk pastoraat’. Dan doet de context waarin je werkt er niet toe. Lonneke Gunnink schrijft met een verwijzing naar de presentietheorie van Andries Baart: “Of je nu een vergadering met vrijwilligers bijwoont, of aan het bed van een stervende zit... overal is aandachtige nabijheid toepasbaar”. Nabijheid is een grondhouding. Nabijheid kan zich op vele wijzen uiten. Het is niet altijd fysieke nabijheid. Aan iemand op het juiste moment een kaart of brief toezenden, een sms-je sturen, met een e-mail of telefoon medeleven uiten, kan een uiterst passende vorm van nabijheid zijn, die ook als zodanig wordt gewaardeerd. Het pastoraat kan in die zin ook meer gebruik maken van de sociale media.

Pastorale grondhouding

Nabijheid in het pastoraat is meer dan nabijheid. Het is meer dan een houding vanuit agogiek. Het is een houding die

getekend is door aandacht, liefde, geduld, geloof, hoop en vergeving. Deze houding geeft ruimte aan nieuwe kansen. Het is een houding, die geworteld is in het geloof en zo ook evocatief is naar God (Ex. 34:6). In nabijheid aan de ander kan in metaforen van bijvoorbeeld bevrijding, vergiffenis, doortocht, woestijn en verrijzenis, het leven en het verhaal van de ander verbonden worden met het Verhaal van God. Dat kan richting tot hoop en uitweg geven. Het kan het gebed oproepen. Nabijheid is geen cumulatief begrip. Nabijheid is de grondhouding van de pastorale beroepskracht. Het is de kwaliteit van het werk. Hij/zij heeft die beroepshouding bij alles wat men doet.

Nabijheid is een grondhouding van betrokkenheid op mensen

Pastoraal gesprek

Vraag is: komt de pastorale beroepskracht, met collega's aangesteld in een grootschalig gebied, nog toe aan het pastoraal gesprek? Wordt men niet te veel in beslag genomen door deelname aan en begeleiding van besturen, werkgroepen en commissies? Moet men niet teveel bezig zijn met organisatie van vorming en toerusting, van sacramentencatechese en diaconale activiteiten? Is men meer manager dan pastor, vraagt men zich dan af. Is dit het eigen-

lijke pastorale werk? Is het dit waarvoor ik gekozen heb?

Organisatie van het pastoraat en uitvoering van pastorale taken maken beiden deel uit van het pastorale beroep. De priester die pastoor is heeft beiden als taak. De bestuurstaak is een hem opgedragen taak (CIC c 519).

De gehele organisatie van het pastoraat, ook met management aangeduid, vraagt in een grootschalig gebied meer dan in een kleinschalige parochie. Deze arbeid is wezenlijk en voorwaarden-scheppend en is evenzeer 'pastorale arbeid' en deze wordt – wat ik veronderstel – ook verricht vanuit een grondhouding van nabijheid aan en bekommernis om mensen. Hier ligt ook een taak voor opleiders en begeleiders van pastorale beroepskrachten: organisatorische en voorwaarden-scheppende arbeid in het pastoraat is niet iets wat afleidt van het eigenlijke werk, maar is een deel ervan.

de geestelijke verzorging is het gesprek gaande over het (pastorale) gesprek: vraaggestuurd of aanbodgestuurd.

Kunnen gesprekken met mensen gehouden worden, slechts als personen zelf daarom verzoeken of kan en mag er vanuit de pastorale beroepskracht in die zin een aanbod zijn? De grondhouding van nabijheid, die de pastor kenmerkt, vraagt om óók aanbodgestuurd gesprek. God immers daalt tot bevrijding van mensen af (Ex.3:7). Zo gaan ook wij, pastorale beroepskrachten op mensen af, die onze zorg en ondersteuning in geloof en leven nodig hebben.

Het pastorale gesprek moet deel uitmaken van een pastoraal programma. Het is te weinig om te zeggen: 'Mensen weten ons wel te vinden'. Huisbezoek, groothuisbezoek, 'omgekeerd huisbezoek', gespreksgroepen rouwverwerking, ontmoetingen voor ouders met jonge kinderen zijn belangrijk. Evenzeer is een ontmoeting met mensen die bijvoorbeeld de komst van een daklozen-centrum in hun straat vrezen, van belang. De sociale kaart van de wijk houdt

men bij. Zo zet men als kerk in op een zo effectief en zo groot mogelijk bereik: onderdeel van uitgestippeld beleid. Maar niet alles kan met een klein team in een groot samenwerkingsverband. Het vraagt om (welbewuste) keuzes maken.

Herberg

Een bijzondere vorm van nabijheid en ontmoeting wordt beschreven in het artikel van Marc Brinkhuis. Het project *Herberg van Ars* in Deventer is een boeiende plek van ontmoeting, vanwaaruit vrijwilligers vele (huis)bezoeken afleggen en pastorale gesprekken voeren. Beide worden gekoesterd: het een is opstap voor het andere. Onder het project ligt als basis de pastorale grondhouding van nabijheid-aan-mensen, speciaal aan hen die in isolement verkeren. Zeer te waarderen.

Toerusting

Reeds is gezegd dat nabijheid de grondhouding van de pastorale beroepskracht is. Hij/zij is hopelijk daarin ook toonbeeld en herkenning voor mede-gelovigen, zodat deze vanuit dezelfde gelovige grondhouding het pastoraat mee dragen. "Waar nodig moeten zij daartoe toegerust worden", zegt Antoinette Bottenberg. Nabijheid als grondhouding vraagt (geloofs)beziinning, studie, oefening. Zo kan pastoraat gezamenlijk gedragen pastoraat worden vanuit dezelfde grondhouding.

Je neus laten zien

Lonneke Gunnink pleit in haar artikel om op veel plaatsen 'je neus te laten zien'. Hiermee raakt zij een interessant punt. Toen ik in het verleden ergens werd benoemd, zei mijn begeleider: je moet ook even kennis gaan maken met de Imam van de moskee om de hoek. Ik vroeg me af waartoe. Mijn begeleider zei: je moet zorgen dat je deze mensen

Nabijheid in het pastoraat

is geworteld in het geloof en evocatief naar God

Beleid

Het individuele pastorale gesprek en het groepsgebesprek moet onderdeel zijn van het pastoraal beleid en van het pastoraal werkplan. Mensen moeten weten waar en wanneer de pastorale beroepskrachten daarvoor beschikbaar zijn. In

kent en dat ze jou kennen en als er dan zich iets voordoet, ken je elkaar en kun je elkaar snel en effectief bereiken. Representatieve activiteiten zijn in die zin van belang.

Slot

Mij zijn vier artikelen aangereikt, van Sipke Draisma, Antoinette Bottenberg, Marc Brinkhuis en van Lonneke Gunnink. De artikelenreeks heeft als uitgangspunt 'het is de taak van de kerk om mensen nabij te zijn'. Dat is ook zo, al is echter de taak van de kerk meeromvattend. Dit punt blijft – wellicht mede door de vraag van de redactie van VPW-info.nl – in hun en mijn bijdrage onderbelicht. Ik ben mij dat bewust.

De wijzen uit het oosten – Detail van een gebrandschilderd raam in de Sint Benedictusabdij de Achelse Kluis.

Onze Rechtspositie

Berichten voor pastoraal werk(st)ers, vanuit de Landelijke Kommissie Rechtspositie

■ Loonsverhoging in zicht!

Op 13 november hebben onderhandelaren voor de CAO W&MD een akkoord gesloten. Dat wil zeggen dat als de achterbannen van werkgevers en vakbonden daar ook mee akkoord gaan een nieuwe CAO een feit is. Op 10 december wordt dat duidelijk.

Voor de RPW zijn de afspraken over de lonen van belang, omdat die ook voor de RPW gelden:

- 1-12-2012: loonsverhoging van 1%
- 1-2-2013 :loonsverhoging van 1,5%
- In juli 2013 een eenmalig bruto van €300,- (naar rato van de omvang van je dienstverband) voor werknemers in dienst per 1 juli 2013.

Een hernieuwde uitgave van de RPW verschijnt zo spoedig mogelijk, in principe nog dit jaar 2012. De voornaamste wijzigingen naast bovenstaande zijn te vinden in *VPWinfo.nl* nummer 2 van dit jaar.

Ledenonderzoek scholing

In oktober hebben 179 leden meegedaan aan een ledenonderzoek dat we hebben gehouden in het kader van scholing. De resultaten van dit ledenonderzoek betreffen we bij een inventarisatieronde die we met de bisdommen gedaan hebben om te bepalen wat de inzet van de VPW wordt als het gaat om de kwaliteitsbevordering van pastoraat. In februari 2013 zal dit onderwerp in het algemeen bestuur besproken worden en het project nader ingevuld worden.

Zoals beloofd volgen hier de resultaten van het ledenonderzoek op de open vragen na. De antwoorden daarop worden nog geanalyseerd. Bij vraag 2 en vraag 5 komen verschillende uitslagenpercentages voor. De verklaring daarvoor is dat de eerste dagen dat het onderzoek liep er geen mogelijkheid was om bij die vragen meerdere opties aan te klikken, dat is daarna aangepast. Dat geeft een lichte afwijking te zien.

Relativering

Een relativering van het onderzoek is op zijn plaats omdat niet tevoren gedefinieerd is wat wel en wat niet onder scholing verstaan wordt. Is een thematische bijeenkomst over Vaticanum II scholing of een training teambuilding? Het onderzoek geef wel een beeld van de scholingspraktijk in de afgelopen 3 jaar.

1	Heb je de afgelopen 3 jaar op enigerlei wijze scholing gevolgd in het kader van je werk?	
Ja		79 %
Nee		21 %

2	Zo ja, was dat een	
Dagbijeenkomst	37 %	41 %
Een meerdaagse training	42 %	56 %
Een 1-jarige opleiding	11 %	12 %
Een langdurige opleiding	11 %	8 %
Anders		18%
	(versie één antwoord mogelijk)	(versie meerdere antwoorden mogelijk)*

* Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk. Het totaalpercentage is dan ook hoger dan 100%. Gemiddeld gaven respondenten bij deze vraag 1,34 antwoorden.

3	Zo nee: Waarom heb je de afgelopen drie jaar geen scholing gevolgd in het kader van je werk?	
Ik kan dit moeilijk combineren met mijn werk		35%
De kosten zijn voor mij niet op te brengen		5%
Ik verwacht niet dat ik op de lange termijn dit werk blijf doen		14%
Anders		46%

4	Heb je scholing gevolgd buiten je vakgebied ?	
Ja		18 %
Nee		82 %

Samenvattend zien we:

• Het onderzoek is met het aantal respondenten van 179 van de 317 benaderde actieve pastorale beroepskrachten, lid van de VPW, representatief.

• Een kwart van de respondenten geeft aan 4 uur per maand aan scholing te besteden en 35% zit tussen de 8 en 10 uur per maand. De meerdaagse cursussen scoren beter dan wij verwacht hadden. Toch vindt de helft van de respondenten de tijd die ze aan scholing besteden onvoldoende. En 20% heeft om heel verschillende redenen, o.a. omdat ze net van de opleiding komen dan wel vlak voor hun pensioen zitten, de afgelopen 3 jaar niets aan scholing gedaan.

5 Welke organisaties verzorgen scholing binnen je vakgebied?

Faculteit Katholieke Theologie (FKT)/Luce	34 %	45 %
Fontys	3 %	2 %
Titus Brandsma Instituut	6 %	14 %
Bisdom	28 %	43 %
Tiltenberg	3 %	4 %
Rolduc	3 %	1 %
Bovendonk	—	5 %
Jans Centrum	3 %	1 %
Vereniging van Geestelijke Verzorger in Zorginstellingen (VGZ)	19 %	8 %
Anders	—	42 %

* versie één antwoord mogelijk

** versie meerdere antwoorden mogelijk

9 Besteed je, naar eigen zin, voldoende tijd aan scholing en studie binnen je vakgebied?

Ja	44 %
Nee	50 %
Weet niet / geen mening	7 %

10 Zo ja, hoeveel uur besteed je, gemiddeld per maand, aan scholing binnen je vakgebied?

2	11 %
3	5 %
4	23 %
5	7 %
6	7 %
8	21 %
10	14 %
12	5 %
16	2 %
20	5 %

11 Zo nee: Waarom besteed je, naar eigen zin, te weinig tijd aan scholing ?

Ik kan dit moeilijk combineren met mijn werk	68 %
De kosten zijn voor mij niet op te brengen	11 %
Ik verwacht niet dat ik op de lange termijn dit werk blijf doen	3 %
Anders	19 %

6 Wie heeft het initiatief genomen om deze scholing binnen je vakgebied te gaan volgen?

Ikzelf	87 %
Werkgever	13 %

7 Wie betaalt de scholing binnen je vakgebied?

Ikzelf	19 %
Werkgever	63 %
Gezamenlijk	18 %

8 Wanneer vindt de scholing plaats?

In eigen tijd	11 %
In werktijd	37 %
Deels eigen tijd, deels werktijd	52 %

12 Ben je bekend met de afspraken over bijscholing in de Rechtspositieregeling (RPW) ?

Ja	47 %
Nee	53 %

• Scholing wordt naast Luce/FKT ook vaak aangeboden door het eigen bisdom. Het initiatief voor scholing wordt bijna altijd door de beroepskracht genomen en de werkgever betaalt in veel gevallen mee (soms doordat het geheel of gedeeltelijk in werktijd gebeurt en in meer dan 60% betaalt de werkgever de scholing ook).

Nieuws uit de VPW-en

■ VPW Haarlem - Amsterdam

Begin oktober hebben we contact gezocht met de bisschop voor een afspraak in het kader van het protocollaire gesprek in november. Onze agendapunten waren: Profiel Pastoraal werker; Nota Paastriduum; Vervolgnota op Nieuwe Tijden Nieuwe Wegen en voorbereiding oprichting Diocesane Pastorale Raad. De laatste twee onderwerpen zitten nog in de pijlpijn van het bisdom en juist daarom willen we het er nu over hebben en niet pas wanneer alles in kunnen en kruiken is. De bisschop liet ons weten, dat deze agendapunten niet zo goed waren, omdat dit niet-canonieke gesprek niet bedoeld is voor bespreking van de breedte van het bisdombeleid. Bovendien was zijn agenda zeer gevuld. We gaan nu proberen in januari 2013 elkaar te ontmoeten. Uitdrukkelijk hebben we de bisschop gevraagd ook zijn agendapunten in te leveren, want we zijn gesteld op wederkerigheid. Op 13 november beleefden we een vrolijke dag in Krommenie (Zaanstreek),

waar Matthé Bruins ons gastvrijheid verleende voor ons Babelonië. Een informeel samenzijn met eten en drinken en natuurlijk gebed, maar we beginnen altijd met een pastoraal onderwerp van een collega. Deze keer trad voor ons op HeinJan van Ogtrop, plebaan van de Haarlemse kathedraal. Hij noemt zichzelf kerkengek. Daarom schrijft hij met verve maandelijks in ons bisdomblad over het ontstaan en de karakteristieken van kerken in Noord-Holland. Nu nam hij ons mee naar de 12de eeuw, de tijd van Franciscus en Bernardus van Clairvaux. In woord en beeld probeerde hij ons ervan te overtuigen, dat de Middeleeuwen niet alleen maar duister en achterlijk zijn met vooral primitief geloof. Romaanse kerken en dito kunst in en rond de abdij van Cluny en Bourgondië zijn vaak prachtige voorbeelden van de nabijheid van God.' Dieu parmi nous!' Voor deze Babelonië samenkomst nodigen we ook niet-leden uit. Zij betalen een bescheiden bijdrage. We waren met 35 mensen. Onze leesgroep uit de regio

Alkmaar bereidt zich voor op een nieuwe ronde. De volgende keer gaat onze aandacht uit naar een boek van de arts, filosoof en Trouwcolumnist Bert Keizer: Waar blijft de ziel? Volgende keer weet ik het antwoord. (Jan van Diepen)

■ VPW Groningen - Leeuwarden

De ALV van 20 september 2012 stond vooral in het teken van een lezing van Doktor Sytze Ypmao en de verkiezing van bestuursleden.

Twee leden van de VPW hadden als duo met een gast spreker het inhoudelijk deel van de vergadering voorbereid. Een goede formule!

Dr. Sytze Ypma, Protestantse Kerk in Nederland – predikant en godsdienstpsycholoog, hield een inleiding over De pastor is therapeut!? De veelzeggende ondertitel luidde: Hoe krijgen we weer volle kaas op onze boterham? In zijn boeiende lezing herwaardeerde Ypma het bekende boek Pastor en therapeut (1984 !) van Coert Lindijer. Er passeerde bovenal een aantal bekende psychologen, theorieën en therapeutische benaderingswijzen de revue, waarmee ook de pastor zijn voordeel kan doen. De teneur van

het verhaal werd nog eens goed voelbaar gemaakt in het slot. "Ik zou tot slot willen pleiten voor een herwaardering van het woord zielzorg en dat als een van de kerntaken van de pastor willen beschouwen. De pastor is een middelbaar tussen de brandstof voor de ziel en de ziel van mensen. De brandstof zijn de woorden, symbolen, rituelen en sacramenten, die in de mens de ziel voeden en verzorgen, en die de ziel weerbaar maken."

Verkiezingen: Er werd veel waardering uitgesproken aan het adres van Nelleke ten Wolde, die na 8 jaar afscheid nam van het bestuur. In haar laatste bestuursvergadering was dat overigens ook al gebeurd. De vergadering stemde in met het voorstel van het bestuur om het bestuur te verkleinen.

Marij Knaap werd gekozen tot nieuw bestuurslid, zij volgt Dominicus Ketelaar op als penningmeester. Dorenda Gies werd herbenoemd voor een derde termijn. Jan Langelaan treedt na ruim twee jaar op 1 juli aanstaande af als waarnemend voorzitter. Wie het stokje overneemt wordt in de bestuursvergadering van november besproken. Nogmaals

heeft het bestuur zijn bezorgdheid uitgesproken over de voortdurende van de vacature voorzitter.

De peiling onder emeriti naar hun behoefte tot samenkomsten, laat zien dat men positief is over de bijeenkomsten van de VPW. Zij vinden twee bijeenkomsten per jaar voldoende. Er worden geen nevenactiviteiten verwacht. Een aantal emeriti zou wel één inhoudelijke en één gezellige ontmoeting per jaar, georganiseerd door het bisdom, op prijs stellen. Momenteel bezoekt de bisschop de emeriti. Aandacht en persoonlijk contact zijn onontbeerlijk!

De KIAD wordt vanwege bezuinigingen opgeheven. KIAD staat voor Katholieke Instelling Arbeidsrechtelijke Dienstverlening aan parochies. De KIAD (2008) heeft als doel de professionalisering van het werkgeverschap in het bisdom en het verlichten van de administratieve druk bij parochies.

De nieuw te vormen fusieparochie zal in de toekomst de nieuwe werkgever gaan worden.

De brief van monseigneur De Korte over het Paastriduum en de Eucharistie roept veel vragen en kritiek op. De VPW is voornemens daarover een

studiemorgen voor haar leden te beleggen.

Deze ALV was een goede en zinvolle bijeenkomst, waar wederom twee leden zich aan dienden om het inhoudelijk deel van de ALV op 28 februari 2013 voor te bereiden.

De deelnemers aan de gesprekskring Geestelijke Leiderschap zien met tevredenheid terug op hun bijeenkomsten.

Bisdom. Met ingang van 1 september is Arjen Bultsma benoemd tot vicaris voor de regio Friesland –

Noordoostpolder. Hij is de opvolger van Johan te Velde, die onlangs intrad in het klooster. Op zaterdag 8 september heeft monseigneur Gerard de Korte zijn zilveren priesterjubileum gevierd. Ten gevolge van dit heugelijke feit verscheen zijn boek Hartelijk katholiek; spiritualiteit van een liefdevolle God. Zowel in de kathedraal als tijdens het feestelijk mid-dagprogramma was de VPW goed vertegenwoordigd.

Ook op die dag ontving de bisschop het eerste exemplaar van SPREEK!, het vernieuwde bisdomblad. Dit nummer staat in het teken van de rol van de kerk in de samenleving. Van 20 tot 28 oktober 2012 is er een Romereis geor-

ganiseerd. Aanleiding voor de bedevaart was het 25 – jarige priesterjubileum van bisschop De Korte. In totaal maakten zo'n 220 mensen uit het bisdom de pelgrimage mee. "Het doel van groei van de onderlinge verbondenheid binnen het bisdom is zeker behaald", aldus mgr Gerard de Korte. (Jan Langelaan)

■ VPW Utrecht

Nieuws uit de VPW-Utrecht
In Utrecht zijn de bijeenkomsten rond het geestelijk leiderschap nu allemaal afgerond. Ieder vicariaat had een eigen groep van ongeveer tien deelnemers. In het vicariaat Arnhem zal de groep de bijeenkomsten voort zetten met een gesprek over het boek Spiritueel begeleiden van Henri Nouwen. Op 13 maart zal de volgende jaarvergadering van de VPW-U plaatsvinden in Elst. Dat kan dus alvast in de agenda geschreven worden. Het bestuur zal verder binnenkort met de bisdomstaf spreken. Tenslotte is het bestuur nog druk op zoek naar aanvulling van het bestuur. We zouden het liefst iemand uit het oosten van het land aan het bestuur toevoegen. Kandidaten mogen zichzelf gerust melden. (Wies Sarot)

■ VPW Rotterdam

Op 25 november jl. hebben wij onze ALV gehouden. Deze keer had het bestuur gekozen voor een spiritueel onderwerp en als spreker bereid gevonden pater Dries van den Akker sj. Voorheen was hij leraar levensbeschouwing en nu o.a. nog steeds een deskundige op het gebied van de hagiografie. Hij heeft ons op een bijzonder inspirerende wijze ingeleid in het (spirituele) leven van Theresia van Lisieux. Een vrouw die alles wilde hebben en dat ook kreeg door haar vastberadenheid en doorzettingsvermogen. Een onmogelijk kind, dat in korte tijd, ze wordt slechts 24 jaar, uitgroeit tot een vrouw die haar (spirituele) weg leert gaan.

"De overgave van een kind dat bemind wordt: dat is Theresia's weg. Welbeschouwd hoeft je als mens zelf niets te doen dan te verlangen en lief te hebben en het initiatief aan God over te laten. Absoluut vertrouwen. De kleine weg van de kleine Theresia. Maar ook die heeft een keerzijde. Want hoe diep zit niet ons verlangen om zelf iets te zijn. Op haar ziekbed was ze soms ten prooi aan de zwartste geloofstwijfels. Zo

Lees verder op pagina 20

was ze. Elk gevoel drong diep haar ziel binnen; doorleefde ze; ook de negatieve.”

Zij leefde in een tijd die te vergelijken is met onze huidige tijd van crisis.

Daarmee komt haar spirituele en mystieke beleving in een bijzonder daglicht te staan. Voor wie meer wil lezen, zie www.vpwinfo.nl.

Een mooi mens minder: Op 22 september overleed Ton Janssens. Ton was de man van onze collega Marie-Therese van der Loo. Maar Ton heeft ook veel gedaan voor de kerk en voor de VPW. Hij was, weliswaar achter de schermen, de feitelijke penningmeester van de VPW Rotterdam. Hij bezocht het landelijk penningmeestersoverleg in Utrecht en het beheer van het VPW-geld was bij hem in goede en veilige handen. Ton was in dit opzicht een vakman! Maar ook was hij lang lid van het bestuur van het toen nog bestaande dekenaat Vliethaghe en was hij tot zijn dood lid van het bestuur van (o.a.) de Boskant. Kortom een man die veel voor de kerk heeft betekend. Ton werd begraven op vrijdag 28 september in Wateringen. De kerk zat helemaal vol en dat moet voor velen, in het bijzonder Marie-Therese, een grote troost zijn geweest. Het was, ondanks het verdriet, een prachtige viering waardoor velen zich gesterkt en getroost wisten. Marie-Therese moet nu verder zonder haar Ton. We hopen dat zij de kracht en de moed vindt om een nieuwe weg te zoeken.

(Wim van Paassen)

Bezield en bezielend pastoraat

Het Project Geestelijk Leiderschap loopt dezer dagen ten einde. De negen kringen hebben hun bijeenkomsten achter de rug. Als weerslag van de opgedane ervaringen verschijnt begin 2013 een tweede brochure. Nu alvast een eerste proeve van de resultaten.

Ziel

Als belangrijk doel werd geformuleerd: Leden zijn gegroeid in de bewustwording van het eigen (ziele-)leven als een vindplaats van God, als het gaan van een geestelijke weg. Zij stellen eigen geloof en bezieling beschikbaar enikbaar aanwezig. Is dat doel gehaald? Een enkele deelnemer laat weten gegroeid te zijn, een stap gezet te hebben. Maar een algemene conclusie van deze strekking laten de gegevens niet toe. Wel is het op basis van de gegevens verantwoord de volgende resultaten te formuleren.

- De deelnemers zijn zich (meer) bewust geworden van het geestelijk leiderschap als het hart van pastoraal leiderschap. Een aantal blijft moeite houden met de inhoud van het begrip.
- De deelnemers zijn zich meer bewust geworden dat het gaan van de eigen geestelijke weg voorwaarde is voor het functioneren als geestelijk leider.
- De deelnemers geven aan dat zij zich

bevestigd voelen en gesterkt in de verbinding met de bronnen van inspiratie: zij geven aan opnieuw contact gemaakt te hebben met de bron vanwaar uit zij leven en hun functie als pastor invullen, en zij voelen zich gesterkt op de weg die zij gaan.

- De deelnemers geven aan het geestelijk leiderschap vorm te (moeten) geven in een cultuur waarin religie niet vanzelfsprekend is, en in een kerk die vanwege zijn restauratieve beleid aan inspiratie en betekenis inboet. Zij geven aan dat deze actuele context niet alleen raakt aan het pastoraal functioneren als zodanig, maar ook aan ‘de eigen ziel’ en ‘roeping’. In de kringen was dit een regelmatig terugkerend thema. Niet alleen de vraag: ‘leef en werk ik nog wel verbinding met een (de) bron van waaruit ik inspiratie kan putten en kan leven en werken?’, maar evenzeer de vraag: ‘zie ik (nog wel) voldoende mogelijkheden om vanuit die bron vruchtbaar te kunnen werken in de actuele kerk?’. De gegevens laten de volgende conclusie toe: ‘de herbronning’ die de deelnemers in de kringen ervaren hebben, heeft hen van binnen sterker gemaakt om het pastoraal leiderschap in de actuele en complexe context van cultuur en kerk te kunnen uitoefenen.

Bezielend

Ook is als doel geformuleerd: Leden zijn gegroeid in het bezielen van anderen, in het leiding geven aan de ontwikkeling en verdieping van het religieuze in de mens, en aan het verstaan van de sporen van God in mens en samenleving. Is dit doel gehaald? Ook hier laten de gegevens het niet toe om te spreken van groei. Een enkeling geeft aan zelfbewuster te zijn geworden. De deelnemers spreken eerder van bevestiging en versterking van de weg waarop zij zich bevinden. Wel kunnen we vaststellen dat de deelnemers veel geleerd hebben van elkaar met behulp van de casusbespreking: door middel van de casusbespreking komt men als het ware in de keuken van een collega, ziet men voor welke beperkingen en dilemma's en mogelijkheden deze zich gesteld ziet, neemt men waar hoe een collega het geestelijk leiderschap vormgeeft, keuzes

maakt en op grond van welke motieven. In enkele kringen is expliciet aan de orde geweest dat een pastor leiding geeft, en leiding geven bijvoorbeeld iets anders is dan doen wat op democratische grondslag de geloofs-gemeenschap kiest. Leiding geven is richting geven, een weg ontwikkelen naar een horizon. De casusbespreking in de kringen stelde elke keer de kwestie op scherp: het gaat om het geestelijke leiderschap in een bepaalde – en daarmee ook unieke – pastorale situatie. Daarbij gaat het ook om de werking van de Geest in deze concrete situatie, het verstaan van de sporen van God hier en nu.

Collegiaal

De deelnemers spreken zich in het algemeen heel positief uit over de sfeer in de kringen. Zij hebben de kring ervaren als een open ontmoeting, een plek waar het

veilig is, een bedding van vertrouwen. Opmerkelijk, schrijft een deelnemer, dat het delen van kwetsbaarheid als vanzelf gaat. Woorden als 'warm' en 'hartelijk' komen regelmatig in de evaluatieformulieren terug. Veel deelnemers geven aan hier te kunnen delen waar zij thuis met collega's niet toe in staat zijn. De kring was deels een klagmuur, waar de frustraties over de kerkelijke organisatie en directieven werden neergelegd, en voor het grote deel een 'krachtcirkel', waar onder de klagmuur grondlagen werden aangeboord, waar zich de Geestkracht bevindt, die energie en richting geeft.

Veni Sancte Spiritus

"Het vuur is er. Er zit vuur in de deelnemers. Er is passie en professionaliteit in hen. Dat vuur wordt getemperd door 'het gedoe', vooral de actuele kerk. Let wel, het verlangen dat in mij leeft, dat is een vrijplaats, daar werkt de Heilige Geest, niemand heeft daar vat op. De deelnemers staan dichtbij de bron, dat behoeft geen bevestiging, die is er gewoon. Het is wel goed om er aandacht aan te geven, te articuleren wat in je leeft. Dat articuleren is wat anders dan bevestigen wat er leeft. Je benoemt het, en je ontvangt het terug. Dat gebeurt als je gaat staan in de taal van het

verlangen. Dat verlangen is onstuitbaar. De groep heeft een mystagogische werking: je helpt elkaar bij het articuleren. In dit collegiaal beraad ging het er niet om elkaar te helpen op het niveau van strategie en methodieken, maar op het niveau van een laag eronder: het vuur bij elkaar aandacht geven, articuleren, en gaande houden. Dat houdt je met elkaar gaande in de menselijke werkelijkheid die we zijn, die heel menselijk en ook heel plat is. Ik weet weinig van de deelnemers, maar ik hoef ook niet van alles van hen te weten om toch veel met elkaar te kunnen delen:

het vuur gaande houden, dat het er is. Met andere woorden: Veni Sancte Spiritus. Gastvrijheid bieden aan elkaar, gastvrijheid bieden aan de werking van de H. Geest, gastvrijheid dat je lenig blijft en versoepelt wat in je versteend is. Collegiaal beraad als herberg voor de eigen ziel. Collegiaal beraad ook om te rouwen, de jonge frisheid van toen is er vanaf, we zijn intussen wel ouder en een beetje grijs geworden".

Ria van Dinther, begeleidster kring Limburg-Noord, claris klooster "De Bron" – Nijmegen.

Worden wat God is

Mensen op het spoor van God brengen

• André Zegveld. 2009, 189 pagina's, Uitgeverij Lannoo

“In hem bewegen we, leven we, zijn we” is de uitspraak die het meeste voorkomt in het nieuwste boek van Andre Zegveld. Reeds in het inleidende hoofdstuk kiest het een radicaal uitgangspunt: de pastor is er om anderen in te leiden in het Geheim van God. Dat betekent twee vragen: Hoe gaat de pastor zelf met het geheim om? (spiritualiteit). En hoe leidt hij anderen in het geheim in? (mystagogie). Spiritualiteit verstaat Zegveld als ‘de volgehouden en methodische toeleeg om heel je leven vanuit God te laten plaatsvinden, zodat het is alsof het God zelf is die leeft in alles van jou’. Afstemmen op God dus in alle facetten van je leven telkens opnieuw. ‘God’ gaat over wat niet gezegd kan worden, een geheim voorbij woord en beeld. Daarom heeft geloven in God van doen met onthullen en loslaten van wat ooit in woord en beeld is vastgelegd. Een pastor is op de eerste plaats een mystagoog, iemand die anderen kan binnenleiden in de ‘myste’, het Geheim dat ze zelf zijn. Mystagogisch pastoraat is er ‘om mensen te helpen de relatie te onthullen tussen het geheim dat ze zelf zijn en het geheim dat God is’. Het wil de oorspronkelijke bedoeling en bestemming van een mens aan het licht brengen.

Wat betekent mystagogisch pastoraat voor de pastor zelf?

Op de eerste plaats een vrolijk en onbekommerd omgaan met programma's en getallen. Het gaat erom of je als pastor in staat bent mensen te helpen zich ervan bewust te worden hoe God of Gods geest zich in hen beweegt en hoe vanuit deze ‘inwoning’ (Paulus) hun hele leven kan worden omgevormd.

Op de tweede plaats betekent dit gebed. Hier is het persoonlijke gebed bedoeld, niet het functionele bidden als voorganger. Bidden is luisteren naar binnen, naar de signalen van je lichaam, naar je gevoelsbewegingen, naar je gedachten en ideeën, naar wat je intuïtie je ingeeft. En luisteren naar buiten: de natuur, de mensen om je heen, de samenleving. Bidden om in het grote zwijgen om je heen opnieuw te kunnen zeggen: ‘U riep mij. Hier ben ik!’

Op de derde plaats betekent dit lezen van de Schrift. Dat is weten dat het niet allemaal uit jezelf hoeft te komen. Het is putten uit een bron die groter is dan jezelf. Het papier wordt doorzichtig: niet ik leef maar het verhaal van dit boek leeft in mij.

Onbekommerd leven, persoonlijk gebed en lezen van de Schrift helpen pastores

om ‘beheerder of behoeder’ te worden van Gods geheim in mensen.

In dit goed en integer, soms meditatief geschreven boek worden de uitgangspunten zoals die in de eerste alinea hierboven beschreven zijn, ook toegepast op het priesterschap, de eucharistie, de taak van de kerk, haar taalgebruik, het menselijk lichaam, vrede en verzoening.

Dit boek van André Zegveld (1944) is een boeiend boek over de kern van het werk van een pastor: mensen helpen Gods geheim in henzelf te onthullen. Dat er bij de pastorale arbeid meer komt kijken, weet de auteur zelf ook wel. Hij wil ons er echter voor behoeden dat de kern van het werk zichtbaar wordt en blijft, en niet verstopt raakt onder organisatie, structuren en gestolde vormgeving. Het boek is een prima ondergrond voor pastores die zich willen bekwamen in geestelijke begeleiding en spiritueel leiderschap. Om met een citaat te eindigen: ‘Probeer God in alles te zien, dan hoeft je je ogen nergens vanaf te houden’.

HVHG

Ikzelf heb er niet zoveel mee, maar er zijn mensen die er heel erg handig in zijn en bijna niets anders doen op ieder vrij moment: op hun telefoon korte tekstberichten typen. Ze maken veel gebruik van afkortingen 1000xxs = 1000 maal excuses. Onlangs stuurde iemand NWTM. Ik opzoeken op www.sms-taal.nl: 'nog wat te melden?' Ik antwoordde: 'Ja, ik heb het druk met HVHG'. Het volgende bericht luidde: WBD ('wat betekent dat?').

Toen was ik het zat dat gewriemel op die kleine knopjes en heb ik maar opgebeld en in normaal Nederlands verteld over *Hart Voeten Handen Geloof*. Hart is het centrum van ons leven. Wat geeft mijn leven zijn eigenlijke houvast? Waarvan leef je? Wat is het fundament van je bestaan? Wat is dragende grond in tijden dat alles tegenzit? In de supermarkt van het leven wordt veel aangeboden.

Er zijn mensen die zich suf kopen aan spullen. Anderen willen alles prijsgeven om maar mooi te blijven. <http://uiterlijk.openstart.nl>. Bedrijfstakingen varen er wel bij met crèmes en het strak opereren van gerimpelde huid. Weer anderen hopen op het winnende lot uit de loterij en blijven altijd maar weer gokken en ook misrekenen. <http://loterij.startpagina.nl>.

Onze levensweg is een kwetsbare en we zeggen in onze kerken: we gaan deze weg niet alleen. Het ene moment word jij dra-

gen, een ander moment ben jij het die een ander een stukje verder draagt en God gaat tussen ons door. Ik beleef geloven niet als een verzekering: Als er wat gebeurt: God regelt het wel. Ik zie het eerder als een zekering, zoals bergsporters zich aan elkaar verbinden met een touw, elkaar zekeren: Gebeurt er wat met de één dan is hij letterlijk verbonden met een ander. Zo zijn wij ook figuurlijk gezekerd aan elkaar vanuit ons vertrouwen op God. Je bent niet alleen; God gaat met jou mee; ik ga met jou mee.

"Waarom doe je niets aan al die ellende in de wereld?" vroeg een man aan God. "Da's ook toevallig", zei God, "ik wou het net aan jou vragen..." zie <http://www.sporenvangod.nl/kwaad-en-lijden>

In een joodse gemeente was de afspraak dat het bestuur voor kleine veranderingen in de synagoge zelfstandig besluiten kon nemen zonder in alles de rabbijn te moeten raadplegen. Op een dag ontdekte de rebbe dat er achter in de synagoge een offerblok was geplaatst waarin geld voor de armen kon gedaan worden. "Wat heb-

ben jullie nu gedaan" was de reactie van de rebbe, "jullie zouden mij toch raadplegen bij belangrijke veranderingen?" "Is dit dan een belangrijke verandering?", vroeg de voorzitter.

"Ja", zei de rabbijn, "heel belangrijk. Tot nu toe moesten jullie zelf naar de armen toegaan om hun nood te leningen. Toen stond jij nog oog in oog met een medemens, en kon je de ontdekking doen dat hij groter was dan jij, omdat hij jou de kans gaf om goed te doen. Met dat offerblok sta je niet meer oog in oog met hem, en zul je vergeten dat de arme groter is dan de rijke, dat hij jouw weldoener is". Wij hebben een HVH-geloof, een hart-voeten-handen-geloof. Wanneer je de medemens niet meer ziet, wanneer je onderweg niet meer geraakt wordt door de ander, dan raak je los van je oorsprong, namelijk dat je mens bent, medemens, naaste. Dat je iemand bent die lief kan hebben.

Na afloop van ons gesprek stuurde ik nog een berichtje HWZM10DIEKPWV: 'dit staat vast niet op internet dus daarom: Hartelijk Welkom Zondag Morgen 10uur Daarna Is Er Koffie Praten We Verder'. Verder is er weer veel gedoe in onze kerk niet over HVHG maar over regeltjes.

Inspirerende verhalen op:

www.marienburgvereniging.nl en

www.rk-kerkplein.org

Jam, geen confituur, maar J. A. M.

Op zaterdag 28 september vertrekt vanaf Rotterdam Airport een vliegtuigje of twee in richting van de Franse Pyreneeën, richting Lourdes, hoofdstad van de religieuze kunst en kitsch. Rotterdam gaat naar Lourdes met het vliegtuig, de bus en met speciaal ziekenvervoer: de Lance! Nu is het op bedevaart gaan naar Lourdes ook weer niet zo bijzonder. Een beetje katholieke stad of dorp kent een rijke traditie van het 'bedevaren'. Hele bisdommen tegelijk pakken, voor een dag of zes, hun biezen. Federaties of clusters, ze gaan allemaal!

Naar Lourdes gaan is niet bijzonder, maar voor Rotterdammers wel! Wij komen doorgaans niet verder dan Brielle, Kavelaer 'ken' nog net. Rotterdam gaat naar Lourdes met zijn allen en hand in hand en dat allemaal volgens de 'J A M' methode: jong, autochtoon en migrant.

In onze vliegtuigen en bussen zitten Rotterdamse jongeren die hun maatschappelijke stage gaan vervullen, hun studie even opzij zetten, gewoon vrij nemen of desnoods spijbelen. In onze vliegtuigen en bussen zitten de Rotterdammers van oudsher: geboren en sinds generaties getogen, blond en grijs. Maar ook de nieuwe stadgenoten: Serven en Kroaten, Kaapverdianen en Arubanen, Surinamers, Polen en wie weet nog aangevuld met enkele Inca of verdwaalde Azteken.

Een Rotterdams bedevaart: voor jong en oud, allochtoon en autochtoon, maar vooral Rotterdammers die met elkaar de stad en het leven proberen te delen. Onze reis naar Lourdes is een bedevaart voor zieken en gezonden, een reis waar werelden elkaar ontmoeten, waar een kwaliteitsimpuls wordt gegeven aan het samenleven van verschillende generaties en culturen in de stad maar vooral ook in de

Bouwen aan de stad

Rob

Liesen

kerkgebouwen die we met elkaar willen/moeten delen. Het leidt tot een beter begrip van elkaars religieuze beleving, het is een impuls naar gelijkwaardigheid.

Mooie woorden, zo uit het projectplan geknipt en geplakt. Maar er zijn heel wat vragen. Wat doe je samen en wat niet? Gaan we met z'n allen in één en hetzelfde hotel of juist niet? Natuurlijk: de proces-sie met z'n allen, maar de kruisweg ook? Hoe regel je de PR? In welke taal gaan we bidden en zingen? En als Rotterdam de ondergrondse Pius X basiliek binnen-treedt voor de internationale viering,

achter welke vlag lopen we dan aan... de Nederlandse?

Op al die vragen zoeken we antwoorden volgens de 'J.A.M methode' dus met elkaar: jong, autochtoon en migrant.

Rotterdam gaat naar Lourdes omdat:

- het generaties met elkaar verbindt: de jonge vrijwilliger, de oudere pelgrims en de kwetsbare (zieke) medemens.
- het allochtone en autochtone gelovigen aan elkaar bindt: voorafgaande, tijdens maar zeker ook na de bedevaart
- het verbindt de parochies opnieuw met de middelbare scholen, studentenverenigingen etc.
- het investeert in de (diaconale) vrijwilliger van de toekomst.

Wij geloven dat Maria, als moeder van de Heer, een verbindende schakel kan zijn tussen de al die veelkleurige gemeenschappen en ons daarin ook de weg kan wijzen.

Maar na al die 'verkooppraatjes' van mij, verzuchtte één van de leden van de pastoraalsgroep: "Rob, waarom zo ambitieus, het mag best wat minder, een dagje Kavelaer is toch ook mooi....?"